

LIETUVOS RESPUBLIKOS
LABDAROS IR PARAMOS ĮSTATYMO NR. I-172 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Krašto apsaugos sistemos (toliau – KAS) įstaigos, taip pat Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pavaldume esančios biudžetinės įstaigos (toliau – VRM įstaigos) iš užsienio šalių partnerių nuolat gauna (ar numato gauti ateityje) paramą ginkluote, amunicija, kita karinės paskirties, kriminalistiniams tyrimams skirta įranga, taip pat įvairių su gaunamų prekių naudojimu susijusių paslaugų (pvz., mokymų). Teikiamos paramos mastai, reaguojant į susidariusią geopolitinę situaciją, nuolat didėja (pvz., KAS institucijoms 2022 m. Jungtinės Amerikos Valstijos (toliau – JAV) paramai skyrė apie 91 mln. JAV dolerių, 2023 m. – daugiau kaip 108 mln. JAV dolerių), o visa gaunama parama naudojama teisės aktuose nustatytoms ir viešąjį interesą atitinkančioms valstybės įstaigų funkcijoms nacionalinio saugumo ir gynybos, teisėtvarkos ir nusikalstamumo prevencijos srityse vykdyti.

Iki 2022 m. paramos būdu (t. y. be atlygio) gaunamos prekės nebuvo apmokestinamos pridėtinės vertės mokesčiu (toliau – PVM), tačiau 2022–2023 m. pagal tam tikras paramos teikimo sutartis KAS institucijų gautoms prekėms PVM buvo apskaičiuotas, Muitinės departamentui prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos motyvuojant tuo, kad:

1) vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.7 straipsnio 3 dalimi, gautos prekės yra laikomos ribotai apyvartoje esančiais daiktais („ribotai esantys apyvartoje daiktai yra tam tikras savybes turintys daiktai, kurių apyvarta ribojama saugumo, sveikatos apsaugos ar kitų visuomenės poreikių“);

2) vadovaujantis Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo 4 straipsnio 4 dalimi, ribotai apyvartoje esantys daiktai negali būti laikomi labdaros ir paramos dalyku;

3) atitinkamai gautos prekės negali būti neapmokestinamos PVM, vadovaujantis Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 40 straipsnio 1 dalies 10 punktu.

Atsižvelgiant į tai, kad didžioji dauguma KAS ir VRM įstaigų paramos būdu (t. y. be atlygio) gaunamų ir ateityje numatytų gauti prekių, reikalingų jų funkcijoms vykdyti, vadovaujantis Civilinio kodekso 4.7 straipsnio 3 dalimi būtų laikomos ribotai apyvartoje esančiais daiktais (pvz., ginklai, karinė įranga, šaudmenys ir pan.), PVM už gaunamą paramą sumokėti kasmet reikėtų skirti papildomų valstybės biudžeto asignavimų (pvz., Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai (toliau – KAM) šiam tikslui kasmet reiktų skirti iki 20 mln. Eur). Atitinkamai kiltų poreikis peržiūrėti svarbių su nacionaliniu saugumu ir gynyba, teisėtvarka ir nusikalstamumo prevencija susijusių projektų įgyvendinimo grafikus, juos vėlinant, mažinti kitų vykdomų veiklų, kurios įtemptos saugumo situacijos regione atveju yra itin svarbios, apimtis arba kreiptis į Lietuvos Respublikos Vyriausybę dėl papildomo finansavimo skyrimo.

Taip pat, išlikus prievolei už paramos būdu, t. y. be atlygio, gautas prekes apskaičiuoti ir sumokėti PVM, ilgėja prekių perdavimo galutiniam naudotojui terminai (tai šiuo metu susidariusios saugumo situacijos kontekste yra ypač aktualu), taip pat didėja už mokesčio apskaičiavimą, deklaravimą, sumokėjimą ir kitų su tuo susijusių funkcijų atlikimą atsakingų valstybės institucijų ir įstaigų administracinė našta.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, teikiamu Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo Nr. I-172 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas) siekiama nustatyti, kada ribotai apyvartoje esantys daiktai gali būti laikomi paramos dalyku – tokiais atvejais šie daiktai, vadovaujantis Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 40 straipsnio 1 dalies 10 punktu, nebūtų apmokestinami PVM.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto rengimą inicijavo KAM. Įstatymo projektą parengė KAM Finansų ir biudžeto departamento (direktorius Gintaras Markevičius, tel. +370 706 80 400, el. p. gintaras.markevicius@kam.lt) patarėjas mjr. Laimutis Vaičys (tel. +370 706 80 645, el. p. laimutis.vaicys@kam.lt) ir KAM Teisės departamento (direktorė Judita Nagienė, tel. (8 5) 273 5545, el. p. judita.nagiene@kam.lt) Teisėkūros skyriaus (vedėjas Tomas Vainius tel. (8 5) 273 5563, el. p. tomas.vainius@kam.lt) vyriausioji specialistė Irena Jeruščenė (tel. +370 706 80 564, el. p. irena.jeruschenke@kam.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu pagal galiojančias Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatas (žr. 1 p.) privaloma sumokėti PVM už be atlygio gautas prekes, kurios priskiriamos ribotai apyvartoje esantiems daiktams ir negali būti traktuojamos kaip parama.

Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „Paramos tikslas – teikti paramos dalykus šiame įstatyme nurodytiems paramos gavėjams jų įstatuose, nuostatuose ar kitose normose <...> nurodytiems *visuomenei naudingiems tikslams*“, o to paties straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „3. *Visuomenei naudingais tikslais šiame įstatyme laikoma veikla tarptautinio bendradarbiavimo, žmogaus teisių apsaugos, mažumų integracijos, kultūros, religinių ir etinių vertybių puoselėjimo, švietimo, mokslo ir profesinio tobulinimo, neformaliojo ir pilietinio ugdymo, sporto, socialinės apsaugos ir darbo, sveikatos priežiūros, nacionalinio saugumo ir gynybos, teisėtvarkos, nusikalstamumo prevencijos, gyvenamosios aplinkos pritaikymo ir būsto plėtros, autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos, aplinkos apsaugos ir kitose visuomenei naudingomis ir nesavanaudiškomis pripažįstamose srityse.*“

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siūloma papildyti Labdaros ir paramos įstatymo Nr. I-172 4 straipsnio 4 dalį taip, kad paramos dalyku negalėtų būti ribotai apyvartoje esantys daiktai, išskyrus atvejus, kai ribotai apyvartoje esantys daiktai yra skirti valstybės biudžetinėms įstaigoms Labdaros ir paramos įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje nurodytai veiklai nacionalinio saugumo ir gynybos, teisėtvarkos ir nusikalstamumo prevencijos srityse.

Priėmus šią pataisą, valstybės biudžetinių įstaigų be atlygio gaunamoms prekėms, laikomoms ribotai apyvartoje esančiais daiktais, nebūtų skaičiuojamas PVM, o tai leistų sutaupyti lėšų, kurios galėtų būtų naudojamos kitiems svarbiems poreikiams (KAM mastu tai galėtų sudaryti apie 20 mln. Eur per metus). Taip pat sutrumpėtų gautų prekių perdavimo galutiniam vartotojui terminai bei už mokesčio apskaičiavimą, deklaravimą, sumokėjimą ir kitų su tuo susijusių funkcijų atlikimą atsakingų institucijų administracinė našta.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Teisinio reguliavimo poveikio vertinimas nebuvo atliktas.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymas galimai turėtų teigiamą poveikį gerinant kriminogeninę situaciją ir vykdant korupcijos prevenciją, kadangi PVM mokėjimui reikalingos lėšos priėmus įstatymo pakeitimą galėtų būti perskirstomos kitoms funkcijoms šiose srityse vykdančių įstaigų veikloms.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo įgyvendinimas neturės įtakos verslo sąlygoms ar jo plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams
 Įstatymo projektas strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus teikiamą Įstatymo projektą, kitų įstatymų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymui įgyvendinti įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikia.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto ar kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projektas buvo teiktas derinti Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai ir Lietuvos Respublikos finansų ministerijai. Vidaus reikalų ministerija ir Finansų ministerija informavo, kad pastabų ir pasiūlymų dėl Įstatymo projekto neturi. Įstatymo projektas koreguotas atsižvelgiant į Teisingumo ministerijos pateiktas pastabas, patikslinimai su Teisingumo ministerija, Vidaus reikalų ministerija ir Finansų ministerija suderinti darbo tvarka.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Nėra.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.